

Els polonesos de Bosnia, una minoria oblidada

La revolta contra els otomans que l'any 1875 va esclatar a la petita localitat de Nevesinje es va estendre per tot Bosnia i pel conjunt dels Balcans. El conflicte va finalitzar l'any 1878, amb el Tractat de Berlin. Arran d'aquest darrer tractat, Bosnia i Hercegovina, va passar a ser administrada directament per l'Imperi austrohongares.

Entre 1878 i 1882, hi hagué revoltes protagonitzades sobretot pels musulmans contra aquest canvi de sobirania. Aquestes revoltes van implicar l'exili de part de la població. El nombre total de persones que van marxar de Bosnia i van emigrar a Turquia oscil·la, segons els autors, entre les 60.000 i les 300.000. Hi hagué territoris que quedaren buits.

Per fer tasques administratives s'hi van fer arribar molts funcionaris en lloc de comptar amb la població del territori. Molts eren alemanys, que van fer incrementar el percentatge de població germanica, hongaresos i també d'altres procedències, com txecs, polonesos o ucraïnesos. Una bona part d'aquestes persones eren advocats, enginyers, funcionaris... Aquesta arribada va tenir lloc a principis de la dècada dels vuitanta.

La segona onada va ser més important, entre 1896 i 1906. Va tenir el seu origen en una iniciativa d'un religiós alemany, que l'any 1888 va publicar anuncis on feia una crida a colonitzar comarques bosnianes despoblades. Deu mil persones van respondre a la seva crida, de les quals només dues mil eren alemanyes. La majoria eren polonesos, txecs i ucraïnesos, d'origen rural i catòlics, provinents de Silèsia i de Galítsia. Hi hagué alguns pobles on tota la població va ser exclusivament polonesa, com les dues principals colònies poloneses, creades entre els anys 1899 i 1901: Rakovac i Novi Martinac

La situació canvia radicalment arran de la Primera Guerra Mundial. Immediatament després es va formar el Regne del Serbis, Croats i Eslovens, que l'any 1929 esdevindria Iugoslàvia. Com que l'Imperi havia desaparegut, molts polonesos van intentar tornar al seu país d'origen, però el govern polonès es va negar a rebre'ls. Això va fer que el nombre de polonesos no disminuís. En el cens de l'any 1910 hi constaven 10.975 polonesos, i l'any 1930 havia augmentat fins a prop de les trenta mil.

Durant la Segona Guerra Mundial, la majoria de polonesos va optar per unir-se a la resistència. Molts polonesos, però, no van tenir la sensació que s'acabessin restablint els seus drets nacionals i lingüístics ni sensació de seguretat. Amb la creació de la nova República Popular polonesa i l'emigració de pràcticament la totalitat de la població alemanya, el nou govern polonès va proposar el retorn de la diàspora. Quinze mil persones van secundar aquesta crida i es van instal·lar a Silèsia, l'any 1946. No van rebre cap compensació per les cases i les terres que van haver de deixar. En el cens de 1953, el nombre de polonesos ja era només de 1.161 i en el de 1960 de tan sols 601. L'any 1991 encara eren menys, 561.